
‘Samen met Jorgs vrienden herinneringen ophalen, geeft zoveel troost.’

We zullen je nooit vergeten

Voor ouders die een kind verloren, is het eigenlijk elke dag Allerzielen, de dag (2 november) waarop nabestaanden hun dierbaren herdenken. Sommigen hebben daar een eigen ritueel voor ontwikkeld. Tekst **Ingrid van der Schee** | Foto's **Mariel Kolmschot**

Rita Hornung (62)

uit Soest verloor drie jaar geleden haar zoon Jorg (28) aan teelbalkanker.

"Nadat Jorg na vier chemo's schoon was verklaard, liet hij een tatoeage op zijn borstkas zetten met de tekst: *tempora mutantur nos et mutamur in illis*, ofwel: de tijden veranderen en wij veranderen mee, omlijst door zwaluwen en een krans. Die tekst betekende voor hem: als je iets écht graag wilt, moet je het gewoon doen, ook al vinden andere mensen dat misschien niet zo leuk.

Hij had een sterke eigen wil en droeg dat ook uit. De laatste keer dat we op zijn sterfdag bij elkaar kwamen bij zijn graf, zeiden de vrienden van Jorg dat ze door hem óók op die manier in het leven proberen te staan. Dat ze willen leven zoals Jorg leefde. Dat Jorg hun dat geleerd had. Het is zo mooi om te zien dat mijn zoon zo belangrijk is geweest voor anderen. Dat hij zo geliefd was, dat maakt me trots. En ja, dat geeft ook troost.

Zo is ook het ritueel ontstaan om op Jorgs sterfdag sámen met zijn vrienden naar hem toe te gaan om bloemen neer te leggen op de begraafplaats Zorgvlied in Amsterdam en daarna te lunchen in het Miranda Paviljoen. Zo'n middag kan voor mij oneindig duren. Het is echt heel, heel fijn om zijn vrienden dan weer te zien, om herinneringen op te halen. Dat ze komen en hem niet vergeten zijn. Een van de beste vrienden van Jorg heeft dezelfde tatoeage met de Latijnse tekst laten zetten en een andere vriend heeft zijn zoontje naar hem vernoemd: Julius Jorg heet-ie. Het is bijna niet uit te leggen wat dat voor me betekent. Dat er met zoveel liefde aan Jorg wordt teruggedacht... Daardoor besef ik dat ik niet alleen sta in mijn verdriet. Met zijn dood is er ook een stuk van mezelf doodgegaan, maar het is mooi om te zien dat Jorg voortleeft in anderen." ▶

PLN11-036 37 01/10/15 14:25

Jeannet Avnon (57) uit Schalkwijk verloor haar zoon Itamar (26) ruim een jaar geleden tijdens de MH17-ramp.

"Itamar woonde en studeerde in Australië en was voor de bruiloft van zijn zus naar Nederland gekomen. Ruth was die week getrouwd en de avond ervoor hadden we nog met het hele gezin gebarbecued. De volgende dag stond ik in een pashokje een jurk te passen en moest ik ineens heel intens aan Itamar denken. Achteraf is dat precies het moment geweest dat het vliegtuig neerstortte. Op het kassabonnetje stond de datum en het tijdstip: 17 juli om 15.20 uur. Een grote foto van hem in de woonkamer kan ik niet aan, dat is te confronterend. Maar de foto van mijn man Dov met Itamar als baby wilde ik wel graag bij me hebben. En zo waren er meer dingen. Het bonnetje van die jurk, maar ook van het pak dat hij voor de bruiloft van zijn broer Jonathan kocht. Dat pak droeg hij ook in zijn kist. De toespraak die ik hield bij zijn graf, de armbandjes van de herdenkingsdienst in de RAI. Ik heb ze allemaal aan een ijzeren hart gehangen, dat in mijn slaapkamer aan de muur hangt. Van iets heel groots, ondraaglijks probeer ik iets tastbaars te maken. Het zijn kleine herinneringen, stukjes van Itamars leven. Ik loop er regelmatig heen, dan kijk ik ernaar, pak soms een fotootje, hou het even vast, verander wat en dan loop ik weer verder. Ik vind het een heel fijn idee dat dat hart er is."

'Als ik langs het ijzeren hart loop, denk ik aan Itamar.'

PLN11-036 38 01/10/15 14:25

Frank Freriksen (45)
uit Raalte verloor acht jaar geleden zijn dochter Sterre (8) aan leukemie.

"'Gaan we nog op vakantie?', vroeg onze zoon Lars koud een week na de crematie van Sterre. Op vakantie? We keken elkaar aan en zeiden: 'Ja, waarom gáán we eigenlijk niet gewoon?' De zomervakantie was net begonnen. Ik weet niet goed waarom, maar ik nam een plukje haren van Sterre mee. Ik denk dat ik een stukje van haar bij ons wilde hebben.

Bij het riviertje La Charente in de Dordogne bond Lars de eerste haar vast aan een muurtje. Het was zo'n paradijselijk plekje. We voelden alle drie: hier moet Sterre ook geweest zijn. Na die vakantie volgden meer plekken. Het voelt heel fijn dat ik weet dat er in een dennenboom die uitkijkt over het meer waar wij zwommen, een haar van Sterre hangt. Het is een vaste prik geworden: op alle bijzondere plekken waar we komen, laten we een stukje Sterre achter.

In mijn portemonnee heb ik altijd een paar haren zitten. Sterre hangt op Terschelling, in het voetbalstadion van Barcelona, de kleedkamer van Carré. Haren vergaan niet. Dat is voor mij heel symbolisch: zo leeft Sterre altijd voort.

Dit ritueel geeft me troost. Het geeft me het gevoel dat Sterre erbij is en dezelfde mooie dingen ziet als wij. Het geeft uiting aan een diep, diep gemis. Elke ochtend als ik wakker word en mijn ogen open, is het verdriet er." ▶

'Door een haar van Sterre ergens achter te laten, leeft ze altijd voort.'

PLN11-036 39 01/10/15 14:25

Vera Duijnisveld (56)

uit Kiel-Windeweer (Gr.) verloor tien jaar geleden haar zoon Sjoerd (18) door een verkeersongeluk.

“Een jaar na Sjoerds overlijden wilden mijn man Peter en ik invulling geven aan de eerste gedenkdag. De hele maand maart is beladen: 16 maart is Sjoerd jarig, 24 maart overleed hij en 30 maart was de uitvaart. Al snel wisten we dat we iets wilden met Sjoerds favoriete visplek. We besloten er een boom te planten en een gedenksteen neer te leggen, samen met Sjoerds zussen Michelle en Stephanie en zijn vrienden. Ik wilde een meiboom, die staat voor het leven, het verder gaan. Uiteindelijk is het een meidoorn geworden.

Om zoiets samen te doen, geeft steun. Je voelt je verbonden met elkaar door het delen van verdriet en gemis, maar ook door de vele mooie herinneringen aan Sjoerd. Regelmatig komen we op deze plek terug. In gedachten zijn we dan bij Sjoerd en al het plezier dat hij hier beleefd heeft. Vijf jaar na zijn overlijden hebben we Stichting Sjoerd opgericht met als doel kansarme jongeren meer mogelijkheden te geven. Wie hij was en hoe hij in het leven stond, blijft op deze manier levend.

Ik heb mijn leven opnieuw moeten vormgeven. Ik heb verlies leren dragen, waarbij vreugde naast verdriet kan bestaan.

Dat hoop ik nu met mijn eigen praktijk (Praktijk voor verlies en veranderwensen, red.) ook aan andere mensen mee te kunnen geven.”

‘Op Sjoerds favoriete visplek zijn we bij hem.’

PLN11-036 40 01/10/15 14:25

Wim Heijbroek (60) en Vera Nieuwenhuijsen (59)

uit Nieuwegein verloren drie jaar geleden hun zoon Rob (24) aan maagkanker.

Vera: “Ik steek elke dag een kaarsje aan als ik opsta. Het kaarsje symboliseert het gemis. Ik ben bang dat er een stuk van Rob verdwijnt als ik het niet meer doe. Er staan een paar foto’s van hem bij. Soms zeg ik iets tegen hem.”

Wim: “Naar foto’s kijk ik nauwelijks, daar word ik toch maar triest van.”

Vera: “Ik kan oprecht blij worden als ik foto’s van hem zie. Zoals die bij de Chinese Muur. Hij vertelde dat dat het mooiste was dat hij ooit gezien had. Voor mij is Rob nog niet dood: hij leeft voort in mij. Door over hem te praten, zoals met onze dochter Tessa, met vrienden en familie. Op zijn sterfdag proostten we met Robs vrienden op het leven in café Roest in Amsterdam, waar hij ook zijn afscheidsfeest organiseerde. Rob wilde niet vergeten worden; zijn vrienden hebben beloofd dit tot hun dood te zullen blijven doen.”

Wim: “Soms kan Vera heel hard muziek aanzetten en gaat ze meezingen en dansen. Ik kán dat niet. Hoe kan ik nou uitbundig doen nu hij er niet meer is?”

Vera: “Dat heb ik veel minder. Ik wil weer gewoon Vera zijn, die graag op vakantie gaat en mooie dingen wil zien. Rob heeft ook gezegd: blijf alsjeblieft op vakantie gaan. Blijf genieten. Dus dat doe ik dan maar. Maar altijd met Rob in mijn gedachten.” ■

‘Er verdwijnt een stuk van Rob als ik geen kaarsje aansteek.’

PLN11-036 41 01/10/15 14:25